

Biržai

 Kitos reikšmės – Biržai (reikšmės).

Biržai

Biržai

[.php?language=lt&pagename=Bir%C5%BEai¶ms=56.2_N_24.757_E_region:LT-PN_type:city\(10084\)_scale:250000&title=Bir%C5%BEai\)](https://www.birzai.lt)

Laiko juosta: (UTC+2)
----- vasaros: (UTC+3)

- [Lietuva](#)
- [Panevėžio apskritis](#)
- [Biržų rajono savivaldybė](#)

1520 m. (pirmą kartą paminėtas)

10 084
15,59 km²
647 žm./km²

LT-41001
birzai.lt ([https://birzai.lt/](https://birzai.lt))
[Biržai](#)

Vietovardžio kirčiavimas (1 kirčiuotė) ^[1]

- Biržai
- Biržų
- Biržams
- Biržus
- Biržais
- Biržuose

Biržai – miestas šiaurės Lietuvoje, Aukštaitijoje, Panevėžio apskrityje, 66 km į šiaurę nuo Panevėžio, 201 km į šiaurę nuo Vilniaus, 27 km į šiaurės rytus nuo Pasvalio, 90 km į pietus nuo Rygos, netoli Latvijos sienos. Biržų rajono savivaldybės, Širvėnos seniūnijos centras, Biržų miesto seniūnija, parapijos centras, regioninio parko direkcija. Urbanistikos paminklas (senamiestis ir piliavietė).

Veikia Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešoji biblioteka, paštas (LT-41001), kultūros namai, rajono centrinė ligoninė. Stovi Laisvės paminklas žuvusiems dėl Lietuvos nepriklausomybės, pastatytas 1931 m. (skulptorius Robertas Antinis. Jame vaizduojama jauna moteris prie kryžiaus su vainiku rankose, liaudyje vadinta Birute, todėl ir paminklas pavadintas Birutės vardu. 1946 m. paminklas sovietų susprogdintas, 1990 m. atstatytas naujoje vietoje (skulptorius Robertas Antinis-jaunesnysis). Paminklas J. Janoniui, pastatytas 1976 m. (skulptorius Konstantinas Bogdanas, architektas Vytautas Brėdikis). Širvėnos ežero pietinėje pusėje stovi Biržų pilis, joje įsikūręs Biržų muziejus „Sėla“, įkurtas 1928 m., su meno, istorijos ir gamtos eksponatais. Šiaurinėje dalyje išlikęs Astravo dvaras, mieste išlikusios trys Biržų sinagogos.

Etimologija

Miesto riboženklis

Biržų vardo kilmė nėra aiški. Galima manyti, kad jis kilęs nuo bendrinio žodžio *biržis* – „beržynas“ „ruplusis beržas“, *biržė* – „beržynėlis“, *biržtva* – „beržynas, baltmiškis“. Todėl pirminė reikšmė galėjo būti susijusi su miško, krūmų, beržyno ar beržynėlio savokomis. Manoma, kad apgyvendinant vietovę čia augę daug beržų. Tačiau lieka neaišku, kaip iš žodžio *biržė* ar *biržis* atsirado Biržai (o ne *Biržiai*). Matyt, galūnė *-ai* gali būti vėlesnė forma, o ankstesnė buvusi *Biržes*; jos kilmininkas *Biržų* galėjo lemti ir vardininko su galūne *-ai* atsiradimą.^[4] Senoji biržiečių karta dar vartojo vietininko formą *Biržys* (Biržyse, t. y. Biržuose).

Geografija

Miesto teritorijoje į Širvėnos ežerą Biržų šiauriniame pakraštyje įteka Agluona ir Apaščia. Miestas skirstomas į 3 dalis:

- Naujamiestis (į vakarus nuo Agluonos),
- Senamiestis (istorinis miestas, kuriame sutelkta dauguma architektūros paminklų),
- Astravas (Širvėnos šiaurinėje pakrantėje, garsėja Astravo dvaru).

Per Biržus eina plentai į Pasvalį, Rokiškį, Kupiškį, Rygą.

Miesto centrinė aikštė

Biržų pilis

Tiltai

Širvėnos ežero ir jo pakrančių:

- Astravo dvaro tiltas
- Astravo dvaro tiltas-užtvanka
- Biržų pilies tiltas
- Širvėnos ežero tiltas

Upių:

- Biržų Basanavičiaus gatvės tiltas
- Biržų Kęstučio gatvės tiltas
- Biržų pėsčiųjų ir dviračių tiltas

Istorija

Dabartinio miesto teritorijoje gyventa jau neolite, prieš 5000 metų. Biržų apylinkėse buvo gyventa žiemgalių genčių (VIII–XI a. Astravo kapinynas). Gyvenvietė pirmą kartą paminėta 1455 m. balandžio 14 d., kai Ldk Kazimieras Jogailaitis Radvilai Astikaičiui dovanojo 6 pavaldinius ir žemės. Radvilos čia plėtė valdas ir Biržus valdė nuo XVI a. iki 1804 metų.

Pirmoji Biržų katalikų bažnyčia pastatyta 1500 m. Biržai kaip miestelis, kuriame buvo 53 namai, pirmą kartą paminėti 1520 m. Per Biržus ėjo strateginis kelias iš Rygos į Vilnių. XVI a. miestas turėjo privilegiją versti sustoti visus keliaujančius iš Rygos į Vilnių. Nuo 1547 m. tapo Biržų kunigaikštystės centru, o netrukus ir Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės ir Livonijos pasienio tvirtovė. 1549 m. sausio 25 d. Žygimantas Augustas specialia privilegija Biržams patvirtino kunigaikštystės statusą.

Nuo 1564 m., kai Mikalojus Radvila Rudasis tapo evangeliku reformatu, iki 1731 m. valdė protestantiška Biržų-Dubingių Radvilų šaka. 1586–1589 m. pastatyta mūrinė Biržų pilis – Radvilų rezidencija (inicijavo K. Radvila-Perkūnas). 1587 m. iš užtventktų Agluonos ir Apaščios upių gynybiniais sumetimais suformuotas seniausias Lietuvoje, 336 ha ploto tvenkinys – Širvėnos ežeras. Jis buvo vandens kelių

sistemos, jungiančios Biržus su Rygos uostu, dalis. 1587 m. pastatyta evangelikų reformatų bažnyčia, XVII a. pirmaisiais dešimtmečiais – rotušė ir kiti visuomeniniai pastatai, miestas apjuostas pylimais, perkaisais ir gynybinėmis sienomis. Prie evangelikų reformatų bažnyčios nuo 1597 m. veikė pradžios mokykla, kuri XVIII a. išaugo į gimnaziją. Kristupas Radvila Jaunasis (1585–1640) paskelbė miesto prekybos taisykles, įvedė viešuosius saikus ir matus.

1589 m. gegužės 1 d. Biržams buvo suteiktos Magdeburgo teisės. XVII a. pradžioje iš Trakų atsikėlė karaimų. Per karus su Švedija 1625 m. bei 1657 m. miestas nuniokotas, sugriauta Biržų pilis. 1661–1662 m. architektas T. Krel-Spinovskis Biržus perplanavo ir padidino, o XVII a. antrojoje pusėje kartu su pilimi Biržai atstatyti. 1663 m. miestas turėjo tik 14, o 1682 m. jau 182 kiemus. 1686 m. veikė odininkų, siuvėjų, kalvių, audėjų cechai, pirklių draugija. Susikūrus vokiečių bendruomenei, 1636 m. pastatyta evangelikų liuteronų bažnyčia, 1687 m. prie jos įsteigta pradžios mokykla. 1701 m. Biržų pilyje pasirašyta Biržų sutartis. Pilis vėl sugriauta (švedai 1704 m. susprogdino), o 1704 m. miestas sudegintas Šiaurės karo metu. 1731 m. miestas atiteko Nesvyžiaus Radvilų šakai. Pradėta persekioti protestantus. Miestas neteko ankstesnės reikšmės. 1792 m. jam suteikta renovacinė privilegija, bet 1794 m. ir ji panaikinta.

Carmetis

1804 m. miestas įkeistas Tiškevičiams, nuo 1844 m. – Tiškevičių majoratas. Astrave jie pasistatydino rezidenciją – dvaro rūmus. 1863 m. sukilimo metu prie Biržų vyko Biržų kautynės. 1865 m. Rusijos valdžios pastangomis pastatyta cerkvė. Tuo metu Biržai buvo miestelis ir dvaras Panevėžio apskrityje.^[5]

XIX a. mieste buvo 6 Biržų sinagogos. Nuo XIX a. 2-osios pusės miestas augo. 1880 m. jau buvo 20 gatvių, 536 namai, 40 parduotuvių, keli šimtai amatininkų. Prieš I pasaulinį karą įsikūrė linų ir vilnos perdirbimo įmonės, veikė 3 malūnai, vartotojų bendrovė, spaustuvė, kuri tapo Šiaurės Lietuvos spaudos centru. 1908 m. įkurta 4 klasių mokykla, įsteigtas vaidintojų būrelis „Lyra“, veikęs 1912–1915 m., 1918 m. įsteigta muzikos ir dramos draugija „Mūza“. 1917 m. įkurta „Saulės“ gimnazija.

XX a. tarpukaris

1919 m. gegužės mėn. bolševikų užimtus Biržus išvadavo Joniškėlio partizanų būrys.

Tarpukario metais Biržai tapo svarbiu šiaurės Lietuvos miestu. 1921 m. iki Biržų pratęstas siaurasis geležinkelis Šiauliai–Pasvalys. 1930 m. Astrave įkurtas „Siūlo“ fabrikas, kuris perdirbo apylinkių linų produkciją. Buvo 2 malūnai, 3 lentpjūvės, alaus darykla, pieninė, daugiau, kaip 20 amatininkų dirbtuvių, elektrinė. 1932 m. veikė 228 parduotuvės, 5 viešbučiai, 2 kino teatrai.

1934 m. veikė 14 savarankiškų visuomeninių draugijų skyrių ir 46 kultūrinių organizacijų skyriai. Biržai buvo Lietuvos evangelikų reformatų bažnytinis centras, taip pat veikė katalikų, evangelikų liuteronų, metodistų, baptistų, judėjų religinės bendruomenės, laisvamaniai. 1923 m. mieste buvo 666, 1934 m. – 1039 namai.

Okupacijų metai

Nacių okupacijos metu 1941 m. Astrave sušaudyta apie 3000 žmonių, daugiausiai žydų. Per Antrąjį pasaulinį karą 1944 m. dėl Biržų vyko permainingi mūšiai tarp Raudonosios armijos ir Vokietijos kariuomenės. Buvo sugriauta 70 % pastatų ir visas miesto centras. Liepos 29 d. Ivano Bagramiano vadovaujama kariuomenė užėmė Biržus, tačiau vėl prarado per vokiečių kontrapuolimą, todėl vėliau su rezervu vėl paėmė Biržus rugpjūčio 6 d.

1941 m. ir 1944–1952 m. į TSRS ištremta 214 miesto gyventojų. 1944 m. spalio 26 d. Lietuvos partizanai iš miesto areštinės išlaisvino 48 suimtuosius.

Pokario metais Biržai buvo atstatyti, bet senamiestis neišsaugotas, nugriauti tautiniai paminklai. Svarbiausiomis įmonėmis liko rekonstruotas fabrikas „Siūlas“ ir alaus darykla, pastatyta kitų įmonių, buvo gelžbetoninių konstrukcijų gamykla, maisto pramonės ir duonos kombinatai. 1958 m. prie Biržų prijungtas Astravas.

1988 m. spalio 13 d. Biržuose įkurta Sąjūdžio iniciatyvinė grupė, 1988 m. lapkričio 20 d. virš pilies iškelta tautinė vėliava. 1994 m. į miestą nutiestas dujotiekis. 1993 m. birželio 29 d. Biržuose pasirašyta atkurtos Lietuvos ir Latvijos sausumos sienos sutartis.

Biržų mūšis 1703 m.

Medalis „Biržų miesto magdeburgo teisės. 1589–2009“. Autorė: dailininkė Lina Kalinauskaitė

Biržai

Biržai 1906 m.

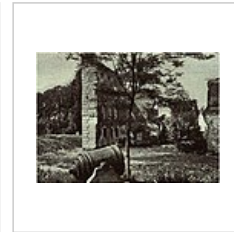
Biržai ~1916 m.

Pilies griuvėsiai 1932 m.

Evangelikų liuteronų bažnyčia 1937 m.

Pilies griuvėsiai 1939 m.

Savivalda

1589 m. sausio 25 d. Žygimantas Augustas specialia privilegija patvirtino Biržų kunigaikštystės statusą. Kovo 9 d. Kristupas Radvila Perkūnas iš karaliaus Zigmanto Vazos išrūpino miesto teises, kurios atnaujintos 1642 m., 1644 m., 1685 m., 1701 m., 1744 m., 1777 m., 1780 m. Kartu miestui buvo suteiktos turgaus ir prekymečių teisės, patvirtintas Biržų herbas ir antspaudas.

1946 m. rugpjūčio 3 d. tapo apskrities pavaldumo miestu, 1950 m. – rajono pavaldumo miestu. 1997 m. patvirtintas dabartinis Biržų herbas.^[6]

Vladislovo Vazos privilegija Biržams

Administracinis-teritorinis pavaldumas			
LDK laikai	?		Trakų vaivadija
1795–1797 m.	?		Vilniaus gubernija
1797–1801 m.	?	Ulytės apskritis	Lietuvos gubernija
1801–1842 m.	?		Vilniaus gubernija
1842–1861 m.	?		
1861–1915 m.		Panevėžio apskritis	Kauno gubernija
1915–1919 m.	Biržų valsčiaus centras	Pasvalio apskritis	
1919–1924 m.		Biržų-Pasvalio apskritis	
1924–1950 m.		Biržų apskrities centras	
1950–1953 m.			
1953–1995 m.	rajoninio pavaldumo miestas, Biržų apylinkės centras	Biržų rajono centras	Šiaulių sritis
1995–	Biržų miesto seniūnija, Širvėnos seniūnijos centras	Biržų rajono savivaldybės centras	Panevėžio apskritis

Ekonomika

Išvystyta tekstilės, ypač linų, maisto, alaus pramonė. Didžiausios įmonės: lininių verpalų ir audinių gamybos bendrovė AB „Siūlas“^[7], mėsos perdirbimo įmonė „Agaras“, „Biržų duona“ (1995 m.), „Biržų alus“ (1995 m.), Biržų autobusų parkas, „Biržų žemtiekinas“ (1991 m.), medienos perdirbimo įmonė „Tyla“.

Per Biržus eina plentai į Pasvalį, Rokiškį, Kupiškį, Rygą.

Gyventojai

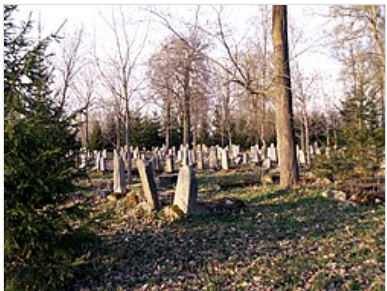
1520 m. vasario 6 d. duomenimis Biržuose buvo 53 miestelėnų dūmai. Tai seniausios dokumentų patvirtintos žinios apie Biržų miestą. 1528 m. dvarų surašymo dokumentuose nurodyta, kad Biržų dvare gyvena 63 Biržų miestelėnai.

Buvęs Biržų malūnas

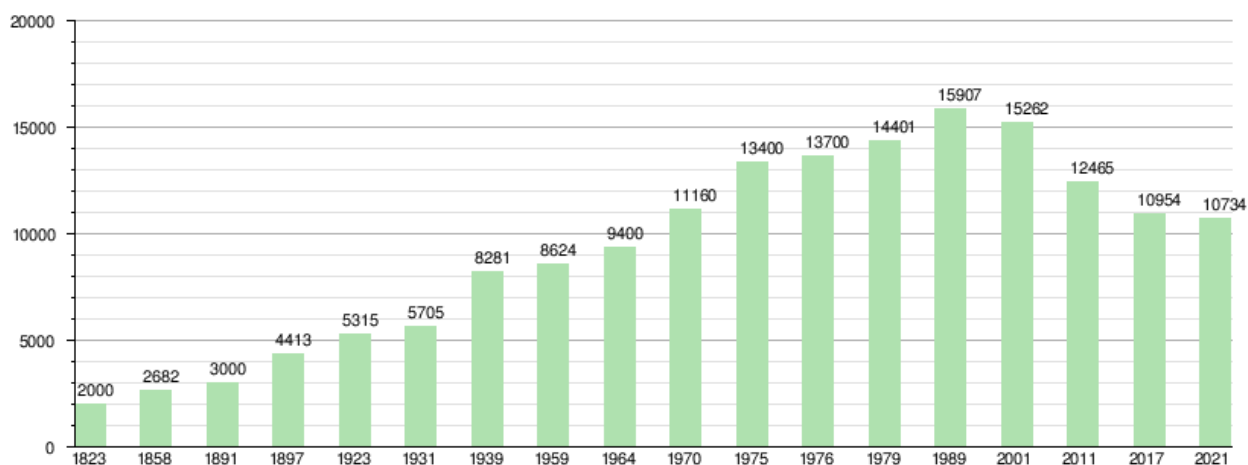
A photograph of a large, historic brick church with a tall, pointed steeple, surrounded by trees and reflected in a body of water. The church is constructed of dark brick and features a prominent, slender steeple topped with a cross. The building is nestled among bare, leafless trees, suggesting a late autumn or winter setting. In the foreground, a calm body of water reflects the church and the surrounding foliage. The sky is a pale, overcast grey.

1666 m. liepos 1 d. gaisras sunaikino Biržų miestą. 1682 m. Biržuose surašyti 182 dūmai, bet 1731 m. Biržuose surašyta tik 90 kiemų, 1735 m. – 95 kiemai. 1764 m. Biržuose surašyti 154 kiemai, 1797 m. – 218 kiemų, 1803 m. – 212 kiemų, tačiau 1829 m. – tik 205 kiemai. 1841 m. surašyti 264 kiemai. 1880 m. Biržuose buvo 536 namai, iš jų 2 mūriniai, 3 odų dirbtuvės, 40 parduotuvių, dirbo keli šimtai amatininkų.^[8]

Demografinė raida tarp 1823 m. ir 2021 m.								
1823 m. 2 000	1858 m. ^[3] 2 682	1891 m.* ^[2] 3 000	1897 m. ^{sur.} 4 413	1923 m. ^{sur.[9]} 5 315	1931 m. 5 705	1939 m. 8 281	1959 m. ^{sur.[10]} 8 624	1964 m. ^[11] 9 400
1970 m. ^{sur.[10]} 11 160	1975 m. ^[12] 13 400	1976 m. ^[13] 13 700	1979 m. ^{sur.[14]} 14 401	1989 m. ^{sur.[15]} 15 907	2001 m. ^{sur.[16]} 15 262	2011 m. ^{sur.[17]} 12 465	2017 m. 10 954	2021 m. ^{sur.[18]} 10 734

Demografinės raidos histograma

Tautinė sudėtis

2011 m. gyveno 12 465 žmonės:^[19] 2001 m. gyveno 15 262 žmonės:^[20] 1923 m. gyveno 5 315 žmonės:^[21]

▪ <u>Lietuviai</u> – 97,94% (12208);	▪ <u>Lietuviai</u> – 98,58% (15045);	▪ <u>Lietuviai</u> – 55,84% (2 968);
▪ <u>Rusai</u> – 0,83% (103);	▪ <u>Rusai</u> – 0,73% (112);	▪ <u>Žydai</u> – 34% (1807);
▪ <u>Lenkai</u> – 0,18% (23);	▪ <u>Lenkai</u> – 0,14% (21);	▪ <u>Lenkai</u> – 4,23% (225);
▪ <u>Ukrainiečiai</u> – 0,11% (14);	▪ <u>Ukrainiečiai</u> – 0,14% (21);	▪ <u>Latviai</u> – 3,52% (187);
▪ <u>Baltarusiai</u> – 0,1% (13);	▪ <u>Latviai</u> – 0,13% (20);	▪ <u>Rusai</u> – 1,13% (60);
▪ <u>Latviai</u> – 0,09% (11);	▪ <u>Baltarusiai</u> – 0,12% (18);	▪ <u>Vokiečiai</u> – 0,81% (43);
▪ <u>Kiti</u> – 0,75% (93).	▪ <u>Kiti</u> – 0,16% (25).	▪ <u>Kiti</u> – 0,47% (25).

Žymūs žmonės

- Kristupas Radvila Jaunasis (1585–1640), didikas.
- Edvardas Jokūbas Daukša (1836–1890), poetas, vertėjas, sukilėlis.
- Elchonon Wasserman (1874–1941), rabinas, mokytojas.
- Vladas Stanka (1884–1968), politikas, advokatas, filosofas.
- Konstantinas Nekvedavičius (1886–1967), gydytojas, politikos ir visuomenės veikėjas.
- Vladas Jakubėnas (1904–1976), kompozitorius, pianistas, publicistas.
- Irma Bune (1911–1995), latvių aktorė.
- Laimutis Ločeris (1929–2018), dailininkas, grafikas.
- Vytautas Brėdikis (1930–2021), architektas, pedagogas.
- Jonas Pipynė (1935–1997), lengvaatletis, slidininkas.
- Ingrida Korsakaitė (1938–2024), dailėtyrininkė, dailės istorikė.
- Rimantas Bagdonas (g. 1938 m.), imtynininkas.
- Rimantas Lazdynas (1951–2013), žurnalistas.
- Vladas Turla (g. 1953 m.), sportininkas, šaulys.
- Jūratė Baranova (1955–2021), filosofė, eseistė.
- Romualdas Brazauskas (g. 1960 m.), sporto veikėjas, krepšinio teisėjas.
- Lionginas Virbalas (g. 1961 m.), vyskupas, dėstytojas.
- Algirdas Taminskas (g. 1962 m.), LR Konstitucinio Teismo ir Lietuvos Aukščiausio Teismo teisėjas, Vilniaus universiteto Teisės fakulteto docentas, socialinių mokslų daktaras.
- Rolandas Makrickas (g. 1972 m.), Romos katalikų Bažnyčios Kardinolas ir Vatikano diplomatas
- Žydrūnas Savickas (g. 1975 m.), sportininkas galiūnas.
- Mantas Kvedaravičius (1976–2022), režisierius.
- Ela Briedytė (g. 1979 m.), krepšinininkė.
- Austra Skujytė (g. 1979 m.), sportininkė.

Žr. taip pat:

- Biržų rajono garbės pilietis
- Kategorija: Biržų garbės piliečiai

- Biržų rajono žymūs žmonės

Religija

Biržai garsėja gausia krikščioniškų bendruomenių įvairove:

- Katalikai^[22]
- Evangelikai reformatai^[23]
- Evangelikai liuteronai^[24]
- Evangelinio tikėjimo bendruomenė (sekmininkai)^[25]
- Metodistai^[26]
- Septintosios dienos adventistai^[27]

Miestų partnerystė

- Aizkrauklė, Latvija
- Verderis, Vokietija
- Tčevas, Lenkija
- Didžiosios Lenkijos Grodziskas, Lenkija

Švietimas ir ugdymas

- „Saulės“ gimnazija
- Trys pagrindinės mokyklos:
 - „Atžalyno“
 - „Aušros“
 - „Kaštonų“
- Biržų technologijų ir verslo mokymo centras
- Lopšeliai-darželiai: „Ažuoliukas“, „Genys“ ir skyrius „Rugelis“, mokykla-darželis „Vyturėlis“.
- Biržų Vlado Jakubėno meno mokykla
- Sporto mokykla

Kultūra

Mieste stovi Biržų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčia, Biržų evangelikų reformatų bažnyčia, Biržų evangelikų liuteronų bažnyčia, Biržų jungtinė metodistų bažnyčia, Biržų cerkvė (pastatyta 1865 m.; stačiatikių), Biržų rotušė, paminklas žuvusiems dėl Lietuvos nepriklausomybės (pastatytas 1931 m., skulptorius Robertas Antinis, vaizduojama jauna moteris prie kryžiaus su vainiku rankose, liaudyje vadinta Birute, todėl ir paminklas pavadintas Birutės vardu; 1946 m. susprogdintas, 1990 m. atstatytas, skulptorius Robertas Antinis-jaunesnysis), paminklas J. Janoniui (1976 m., skulptorius K. Bogdanas, architektas V. Brėdikis).

Biržuose yra kultūros namai ir kultūros centras, kino ir pramogų centras, turizmo informacijos centras. Širvėnos ežero pietinėje pusėje stovi Biržų pilis, o joje įsikūręs Biržų muziejus „Sėla“, įkurtas 1928 m., su meno, istorijos ir gamtos eksponatais, yra biblioteka.

Mieste leidžiami laikraščiai:

- „Biržiečių žodis“ (nuo 1994 m.)
- „Šiaurės rytai“ (<http://www.siaure.lt>) (nuo 2000 m.)

Sportas

Veikia 10 sporto klubų, motoklubas, aeroklubas, kuris savo veiklą vykdo Biržų aerodrome, rekonstruotas Biržų centrinis stadionas. Mieste vyksta Biržų regata.

Futbolas

- Biržų „Širvėna“, fubolo klubas.
- Biržų centrinis stadionas.

Krepšinis

- Biržų KK Biržai
- KK Kilučiai
- Parovėjos KK Agaras

Šaltiniai

1. Aldonas Pupkis, Marija Razmukaitė, Rita Miliūnaitė. *Vietovardžių žodynas*. – Vilnius, Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2002. ISBN 5-420-01497-1. // (internetinis leidimas) (<http://vietovardziai.lki.lt/>) [sudarytojai Marija Razmukaitė, Aldonas Pupkis]. ISBN 978-9955-704-23-2.
2. Биржи (<http://gatchina3000.ru/brockhaus-and-efron-encyclopedia-dictionary/012/12254.htm>). Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона, Т. 3А (6) : Бергер — Бисы. С.-Петербургъ, 1891., 894 psl. (rus.)
3. Географическо-статистический словарь Российской империи, Т. 1 (Аа — Гямъ-маликъ). СПб, 1862, 259 psl.
4. Aleksandras Vanagas. „Lietuvos miestų vardai“ (antrasis leidimas). – Vilnius, Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2004. // psl. 38–39
5. *Birze litewskie*. (http://dir.icm.edu.pl/pl/Slownik_geograficzny/Tom_I/233) Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, T. I (Aa — Dereneczna). Warszawa, 1880, 233 psl. (lenk.)
6. Nijolė Lukšionytė-Tolvaišienė. *Biržai*. Visuotinė lietuvių enciklopedija, T. III (Beketeriai-Chakasai). – Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2003. 41 psl.
7. AB „Siūlas“ (<http://www.siulas.lt>)
8. [1] (<http://www.birzai.lt/index.php?856918480>) Emilis Jokūbas Trečiokas. Biržų kalendorius.
9. *Lietuvos apgyventos vietos: pirmojo visuotinio Lietuvos gyventojų 1923 m. surašymo duomenys* (<https://www.epaveldas.lt/preview?id=C1B0002365127>). Kaunas: Finansų ministerija. Centralinis statistikos biūras, 1925.
10. *Lietuvos TSR kaimo gyvenamosios vietovės 1959 ir 1970 metais (Visasajunginių gyventojų surašymų duomenys)* (https://knyga.lietuvai.lt/w/images/7/79/Lietuvos_gyventoj%C5%B3_sura%C5%A1ymas_1959_ir_1970.pdf). Vilnius: Centrinė statistikos valdyba prie Lietuvos TSR Ministrų tarybos, 1974.
11. *Biržai*. Mažoji lietuviškoji tarybinė enciklopedija, T. 1 (A–J). Vilnius, Vyriausioji enciklopedijų redakcija, 1966, 238 psl.
12. *Biržai*. Lietuviškoji tarybinė enciklopedija, II t. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1977. T.II: Bangladešas-Demokratinis, 167 psl.
13. Vytautas Maknys, Algimantas Miškinis. *Biržai 1. Tarybų Lietuvos enciklopedija*, T. 1 (A–Grūdas). – Vilnius: Vyriausioji enciklopedijų redakcija, 1985. // psl. 257
14. *Lietuvos TSR kaimo gyvenamosios vietovės (1979 metų Visasajunginio gyventojų surašymo duomenys)* (https://knyga.lietuvai.lt/w/images/7/78/Lietuvos_gyventoj%C5%B3_sura%C5%A1ymas_1979.pdf). Vilnius: Lietuvos TSR Centrinė statistikos valdyba, 1982.
15. *Kaimo gyvenamosios vietovės (1989 metų Visuotinio gyventojų surašymo duomenys)* (https://knyga.lietuvai.lt/w/images/4/43/Lietuvos_gyventoj%C5%B3_sura%C5%A1ymas_1989.pdf). Vilnius: Lietuvos Respublikos Statistikos departamentas, 1993.
16. *Panevėžio apskrities gyvenamosios vietovės ir jų gyventojai* (https://osp.stat.gov.lt/documents/10180/212976/Panevezio_apskritis.pdf/fb8f7224-7627-464a-8b3b-f6a507c63a6b). Vilnius: Statistikos departamentas, 2003.
17. *Gyventojai gyvenamosiose vietovėse: Lietuvos Respublikos 2011 metų gyventojų ir būstų surašymo rezultatai* (http://web.archive.org/web/20220408133825/http://statistics.bookdesign.lt/dalis_10.pdf). Vilnius: Statistikos departamentas, 2013. Suarchyvuota 2022-04-08.
18. *Gyventojai gyvenamosiose vietovėse: Lietuvos Respublikos 2021 metų gyventojų surašymo rezultatai* (https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=d29f7ead-91fc-4259-94b6-b0ef3f7dc870#). Vilnius: Statistikos departamentas, 2022.
19. 2011 m. surašymo duomenys (<http://osp.stat.gov.lt/2011-m.-surasymas>) Archyvuota kopija (<https://web.archive.org/web/20211028155726/https://osp.stat.gov.lt/2011-m.-surasymas>) 2021-10-28 iš Wayback Machine projekto.
20. 2001 m. surašymo duomenys (<http://osp.stat.gov.lt/pagrindiniai-rezultatai>) Archyvuota kopija (<https://web.archive.org/web/20160306223535/http://osp.stat.gov.lt/pagrindiniai-rezultatai>) 2016-03-06 iš Wayback Machine projekto.
21. 1923 m. surašymo duomenys (<http://statistikouzasai.wordpress.com/atsisiuntimai/>)
22. <http://www.birzuparapija.lt/>
23. <https://ref.lt/birzu-parapija>
24. <http://www.liuteronai.lt/Parapijos/Birzu-parapija> Archyvuota kopija (<https://web.archive.org/web/20180125015213/http://www.liuteronai.lt/Parapijos/Birzu-parapija>) 2018-01-25 iš Wayback Machine projekto.
25. <http://www.pentecost.lt/sajungos-bendruomenes/birzu-etk-bendruomene/>
26. <http://www.vilniausjmb.com/lietuvos-jmb.html> Archyvuota kopija (<https://web.archive.org/web/20180125015149/http://www.vilniausjmb.com/lietuvos-jmb.html>) 2018-01-25 iš Wayback Machine projekto.
27. <https://adventistai.lt/birzu-bendruomene/> Archyvuota kopija (<https://web.archive.org/web/20180125015422/https://adventistai.lt/birzu-bendruomene/>) 2018-01-25 iš Wayback Machine projekto.

Literatūra

- Biržų istorijos apybraižos. – Vilnius: Danielius, 2006. – 338 p.: iliustr. – ISBN 9955-476-39-7
- 1918–1919 metai Biržų krašte: Vasario 16-osios aktas, signatarai, pirmieji Lietuvos ministrai biržiečiai, Nepriklausomybės kovos, savanoriai, įvykiai, žmonės, datos (sud. Antanas Seibutis). – Panevėžys: Amalkeros leidyba, 2008. – 128 p.: iliustr. – ISBN 978-9955-659-28-0
- Sadauskienė, Kristina. *Biržai. Alternatyvus miesto gidas*. – Vilnius : Baltas taškas, 2021. – 252 p. : iliustr. ISBN 978-609-96259-0-4

Nuorodos

- Biržai*. Mūsų Lietuva, T. 2. (https://www.epaveldas.lt/preview?id=C1BLNB09F2B53A_2) – Bostonas: Lietuvių enciklopedijos leidykla, 1965. – 668 psl.
- Biržų savivaldybės interneto svetainė (<http://www.birzai.lt>)
- Biržų liuteronų parapija (<http://www.liuteronai.lt/parapijos/birzai/birzai.htm>) Archyvuota kopija (<https://web.archive.org/web/20071027072833/http://www.liuteronai.lt/parapijos/birzai/birzai.htm>) 2007-10-27 iš Wayback Machine projekto.
- Didžiausios Biržų rajono savivaldybės tinklapis (<http://www.pabirze.lt>) Archyvuota kopija (<https://web.archive.org/web/20141218055509/http://pabirze.lt/>) 2014-12-18 iš Wayback Machine projekto.

Ž · A · R (http://lt.wikipedia.org/w/index.php?title=%C5%A0ablonas:BR%C5%BDgyv&action=edit)	Svarbiausios gyvenvietės Biržų rajono savivaldybėje	
Miestai	• <u>Biržai</u> • <u>Vabalninkas</u>	
Miesteliai	• <u>Kupreliškis</u> • <u>Nemunėlio Radviliškis</u> • <u>Pabiržė</u> • <u>Papilys</u>	
Seniūnijų centrai	• <u>Biržai</u> • <u>Nemunėlio Radviliškis</u> • <u>Pabiržė</u> • <u>Pačeriaukštė I</u> • <u>Papilys</u> • <u>Parovėja</u> • <u>Vabalninkas</u>	
Herbinės gyvenvietės	• <u>Biržai</u> (1997) • <u>Kirkilai</u> (2010) • <u>Nemunėlio Radviliškis</u> (2006) • <u>Papilys</u> (2014) • <u>Vabalninkas</u> (1997)	
Kitos gyvenvietės	• <u>Miesto dalys</u>	
Ž · A · R (http://lt.wikipedia.org/w/index.php?title=%C5%A0ablonas:LTcity&action=edit)	Lietuvos miestai	
Apskričių centrai	ALYTUS – KAUNAS – KLAIPĖDA – MARIJAMPOLĖ – PANEVĖŽYS – ŠIAULIAI – TAURAGĖ – TELŠIAI – UTENA – VILNIUS	
Savivaldybių centrai	Anykščiai – Birštonas – Biržai – Druskininkai – Elektrėnai – Gargždai – Ignalina – Jonava – Joniškis – Jurbarkas – Kaišiadorys – Kalvarija – Kazlų Rūda – Kėdainiai – Kelmė – Kretinga – Kupiškis – Lazdijai – Mažeikiai – Molėtai – Naujoji Akmenė – Neringa – Pagėgiai – Pakruojis – Palanga – Pasvalys – Plungė – Prienai – Radviliškis – Raseiniai – Rietavas – Rokiškis – Skuodas – Šakiai – Šalčininkai – Šilalė – Šilutė – Širvintos – Švenčionys – Trakai – Ukmergė – Varėna – Vilkaviškis – Visaginas – Zarasai	
Kiti miestai	Akmenė – Ariogala – Baltoji Vokė – Daugai – Dūkštas – Dusetos – Eišiškės – Ežerėlis – Garliava – Gelgaudiškis – Grigiškės – Jieznas – Joniškėlis – Kavarskas – Kybartai – Kudirkos Naumiestis – Kuršėnai – Lentvaris – Linkuva – Nemenčinė – Obeliai – Pabradė – Pandėlys – Panemunė – Priekulė – Ramygala – Rūdiškės – Salantai – Seda – Simnas – Skaudvilė – Smalininkai – Subačius – Seduva – Švenčionėliai – Tytuvėnai – Troškūnai – Užventis – Vabalninkas – Varniai – Veisiejai – Venta – Viekšniai – Vievis – Vilkija – Virbalis – Žagarė – Žiežmariai	

Rodomas puslapis "<https://lt.wikipedia.org/w/index.php?title=Biržai&oldid=7546927>"